

Sprawozdanie z Międzynarodowej Konferencji
Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu.
Inny w przestrzeni społecznej
Poznań-Obrzycko, 8-9 kwietnia 2013 roku

Już po raz szósty (a drugi w Poznaniu) organizatorzy Międzynarodowej Konferencji „Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu” zaprosili na spotkanie i dyskusję nad miejscem inności we współczesnym świecie. Tematem przewodnim tegorocznych obrad był „Inny w przestrzeni społecznej” w ujęciu teoretycznym i praktycznym. Zebrani przedstawiciele świata pedagogiki i nauk pokrewnych mieli szansę zastanowić się między innymi nad miejscem „Innego” w procesie kształcenia, wychowania, komunikacji, sferze publicznej. Mieli także możliwość przedstawić wyniki własnych badań i zaprezentować analizy teoretycznego ujęcia inności w przestrzeni społecznej.

VI Międzynarodowa Konferencja „Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu. Inny w przestrzeni społecznej” odbyła się 8-9 kwietnia 2013 roku, z inicjatywy Wydziału Studiów Edukacyjnych Uniwersytetu im. Adama Mickiewicza w Poznaniu. Objęta była patronatem Komitetu Nauk Pedagogicznych Polskiej Akademii Nauk oraz Pełnomocnika Dziekana WSE UAM ds. Specjalnych Potrzeb Edukacyjnych – prof. zw. dr hab. Iwony Chrzanowskiej.

Dwudniowe obrady uroczyste otworzył Dziekan Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM – prof. zw. dr hab. Zbyszko Melosik, a organizatorzy konferencji wprowadzili w zakres tematyczny i wskazali obszary tematyczne, wokół których odbywały się wystąpienia i dyskusje w sekcjach. Były to następujące sekcje: 1) „Inny” w przestrzeni edukacyjnych wyzwań, 2) Miejsce „Innego” w przestrzeni szkolnej, 3) „Inność” w dorosłości, 4) Tożsamość „Innego”, 5) Pedagog wobec „Inności”, 6) Rozwiązania – modele – wyzwania.

W tegorocznych obradach udział wzięli przedstawiciele różnych akademickich ośrodków znajdujących się w Polsce, Czechach i Słowacji oraz reprezentujący praktykę z różnych placówek w Polsce.

Pierwszego dnia odbyły się dwie sesje plenarne. Uczestnicy spotkania mieli okazję wysłuchać wiele ciekawych, jak również inspirujących referatów. Pierwszą sesję plenarną prowadziła dr hab. prof. DSW Małgorzata Sekułowicz.

W zagadnienie „Innego” wprowadził słuchaczy prof. zw. dr hab. Bogusław Śliwerski, reprezentujący Chrześcijańską Akademię Teologiczną w Warszawie. Przedstawił referat na temat: „Polska oświata jako czynnik destrukcji polskiej demokracji”, dokonując analizy zagadnień związanych z wartościami demokratycznymi i ukazując polską oświatę jako czynnik destrukcji współczesnej demokracji. Następnie głos zabrał prof. zw. dr hab. Amadeusz Krause, z Uniwersytetu Gdańskiego, który w swoim wystąpieniu zwrócił szczególną uwagę na uprawianie nauki akademickiej, a dokładnie na brak

poszerzania horyzontów w badaniach pedagogicznych, co jest związane z coraz częściej przetwarzaną wiedzą na różne sposoby, która według Prelegenta nie rozwija nauk humanistycznych. Z kolei, dr hab. prof. UAM Agnieszka Cybal-Michalska, reprezentująca Wydział Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, zaprezentowała referat „Świat karier bez granic – o kulturze życzliwej Inności”, który miał bardzo pozytywny wydźwięk, ponieważ Prelegentka ukazała, że we współczesnym świecie istnieje możliwość odnalezienia własnego miejsca do realizowania swoich potrzeb i planów. Następnie dr hab. Jacek Pyżalski, także z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu, wskazał na zagrożenia, ale także szanse, jakie niesie uczestnictwo młodych ludzi w świecie *on-line*. Ukazał, że w świecie Internetu może ono przynieść także wiele korzyści młodemu pokoleniu. Prof. zw. dr hab. Maria Szyszkowska, reprezentująca Uniwersytet Warszawski oraz Wyższą Szkołę Menadżerską w Warszawie, przedstawiła referat „Kształtowanie światopoglądu jako wyraz autentyczności Innego”, wskazując na indywidualność każdej jednostki, w tym „Innego” jako pełnoprawnego uczestnika życia społecznego. Następnie wystąpiła dr hab. prof. US Teresa Żółkowska z Uniwersytetu Szczecińskiego, która podkreśliła ważność podmiotu, o którym mowa w różnych rozprawach naukowych, a więc zwróciła uwagę na człowieka z niepełnosprawnością i nieprzedkładanie teorii nad jednostkę. Natomiast doc. PhDr. Albin Škoviera PhD, reprezentujący Uniwersytet Komeńskiego w Bratysławie, przedstawił problematykę rodzin zastępczych i adopcyjnych w Słowacji. Obrady tej sesji zamknął dr hab. prof. UAM Andrzej Twardowski, kierownik Zakładu Psychopatologii Dziecka WSE UAM w Poznaniu, który skierował swoje rozważania ku najmłodszym jednostkom z niepełnosprawnościami i zagrożonym niepełnosprawnością. Szczególną uwagę zwrócił na rolę wizyt domowych specjalistów w pracy z małym dzieckiem z niepełnosprawnością w procesie wczesnego wspomaganie rozwoju dziecka. Wskazał, w jaki sposób powinny one być realizowane i jakich błędów należy się wystrzegać.

Drugą sesję plenarną poprowadzili dr hab. prof. UAM Agnieszka Cybal-Michalska oraz dr hab. Jacek Pyżalski. Obrady rozpoczęło wystąpienie dr hab. prof. DSW Małgorzaty Sekułowicz z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, która podjęła rozważania odnośnie rodziny dziecka z niepełnosprawnością nad kondycją psychofizyczną rodziców i czynnikami wpływającymi na wypalenie się ich w podejmowaniu ról rodzicielskich. Temat rodziny kontynuowała w swoim wystąpieniu także dr hab. prof. UWM Agnieszka Żyta, reprezentująca Uniwersytet Warmińsko-Mazurski w Olsztynie. Rozpatrywała rolę dziadków w opiece i wychowaniu dzieci z niepełnosprawnością. Dr hab. prof. UŚ Zenon Gajdzica z Wydziału Etnologii i Nauk o Edukacji w Cieszynie Uniwersytetu Śląskiego podjął odmienny temat i przeniósł słuchaczy w obszar edukacji, prezentując referat „Inny czy powszechny podręcznik dla ucznia z lekką niepełnosprawnością intelektualną w klasie ogólnodostępnej?” Dr hab. Urszula Bartnikowska z Uniwersytetu Warmińsko-Mazurskiego w Olsztynie swoim wystąpieniem, w którym wskazywała na istotną rolę nauk biologicznych w pracy pedagoga specjalnego, zamknęła obrady w tej sekcji.

Po południu odbyły się obrady w trzech sesjach tematycznych: *Inny w przestrzeni edukacyjnych wyzwań*, *Miejsce Innego w przestrzeni szkolnej* oraz *Inność w dorosłości*. Pierwszą sesję poprowadził dr hab. Jacek Pyżalski, drugą dr hab. prof. UZ Zdzisława Janiszewska-Nieścioruk, natomiast trzecią dr Jolanta Rzeźnicka-Krupa. W każdej sesji uczestnicy mogli wysłuchać wielu interesujących wystąpień, ciekawych wyników badań oraz wskazówek odnośnie działań praktycznych dotyczących obszaru edukacyjno-społecznego.

Obszary tematyczne poruszane podczas tych obrad dotyczyły między innymi: funkcjonowania „Innego” w przestrzeni edukacyjnej, możliwości ograniczeń uczestniczenia w życiu klasy szkolnej, przygotowania dziecka z niepełnosprawnością i pełnosprawnego do współpracy, wyzwań współczesnej edukacji wobec zjawiska transformacji kulturowo-obyczajowej, cyberbullingu, inności komunikacyjnej, zachowań seksualnych w cyberprzestrzeni, dialogu Inny – pedagog, udzielaniu wsparcia procesowi reintegracji osób opuszczających placówki resocjalizacyjne, procesom motywacyjnym, możliwości rozwoju dzieci ze spektrum autyzmu, możliwości funkcjonowania dziecka z niepełnosprawnością w klasie integracyjnej, funkcjonowania społecznego osób z ADHD, niesłyszących oraz z innymi zaburzeniami w rozwoju.

Problematyka dotycząca dorosłości oscylowała wokół tematów: studenta z niepełnosprawnością, funkcjonowania dorosłego człowieka z niepełnosprawnością w Domach Pomocy Społecznej oraz form alternatywnego życia małżeńskiego i rodzinnego, a także starości.

Obrady we wszystkich sesjach pobudzały do dyskusji. Zaprezentowali się w nich nie tylko przedstawiciele nauki, ale także praktycy podejmujący na co dzień działania w kierunku wspierania *Innego*.

Drugi dzień konferencji rozpoczął się obradami w kolejnych trzech sesjach: *Tożsamość Innego, Pedagog wobec Inności, Rozwiązania – modele – wyzwania*. Pierwszą sesję poprowadziła dr hab. Beata Cytowska, drugą dr Katarzyna Pawelczak, a trzecią dr Aneta Wojciechowska. Prelegenci rozważali w niej między innymi następujące tematy: zaburzenia psychiczne w przestrzeni społecznej, trajektoria doświadczania własnej niepełnosprawności, podjęto kwestie odmienności narodowościowej, w szczególności społeczności romskiej i jej możliwości funkcjonowania w przestrzeni społecznej w Polsce, a także dzieci ulicy w Indiach. W obszarze działań pedagogicznych wobec „Innego” tematyka referatów dotyczyła: kompetencji nauczyciela w pracy z dzieckiem ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi, programów edukacyjnych, wielonarodowości w szkołach, strategii wspierania kompetencji komunikacyjnych, organizacji egzaminów zewnętrznych, wspierania rozwoju i kompetencji społecznych. Prelegenci prezentowali także: modele wspierania i wspomaganie uczniów dwukulturowych, możliwości wczesnej diagnozy i terapii zachowań trudnych u dzieci, zastosowania metody R. Feuersteina we wspomaganie dzieci z zaburzeniami rozwoju, stosowania takich metod jak bajkoterapia czy tutoring rówieśniczy, a także zastanawiano się nad implementacją prawa oświatowego w kształceniu specjalnym.

Wszystkie spotkania kończyły liczne dyskusje i wymiana poglądów na tematy objęte obszarem poszczególnych sekcji. Obok wyników badań nie zabrakło tutaj licznych rozwiązań praktycznych, które dawały możliwość połączenia teorii z oddziaływaniami praktycznymi wobec „Innego”.

Wszystkich uczestników konferencji na zakończenie skupiła ostatnia sesja plenarna, którą poprowadziły dr hab. prof. UWM Agnieszka Żyta oraz dr hab. Urszula Bartnikowska. Jako pierwsza wystąpiła prof. dr hab. Aniela Korzon z Dolnośląskiej Szkoły Wyższej we Wrocławiu, która podjęła się rozważań na temat barier w funkcjonowaniu osoby niepełnosprawnej w przestrzeni społecznej. Następnie dr hab. Krystyna Barłóg z Uniwersytetu Rzeszowskiego powróciła do tematu rodzin dzieci z niepełnosprawnością, omawiając trajektorię cierpienia rodziców. Doc. PhDr. Jaroslav Balvin z Uniwersytetu Tomáše Bati w Zline wskazał, w jaki sposób funkcjonuje opieka nad osobami starszymi w Czechach, rozważał także temat inności w andragogice. Z kolei dr hab. prof. UG Sławomira Sadowska z Uniwersytetu Gdańskiego rozpatrywała temat wpły-

wu kultury szkolnej na proces tworzenia edukacji w wystąpieniu „Praktyka tworzenia edukacyjnej wspólnoty – o edukacyjnej codzienności w kontekście jawnych i ukrytych wzorów kultury szkolnej”. Prelegentka z Brna, Lenka Vavreková z Univerzita w Brnie, powróciła następnie do tematyki poruszanej także w sekcjach, a mianowicie do inności mniejszości kulturowych. Doc. PhDr. Jarmila Novotná, reprezentująca MBA Dubnický technologický inštitút v Dubnici i Váhom Masarykova, przedstawiła wyniki swoich badań odnośnie rodzin romskich. Tematykę mniejszości kulturowych rozważała także dr hab. prof. UAM Eva Zamojska z Wydziału Studiów Edukacyjnych UAM w Poznaniu. Kolejny głos należał do dr hab. prof. UZ Zdzisławy Janiszewskiej-Nieścioruk z Uniwersytetu Zielonogórskiego, a dotyczył współczesnej edukacji specjalnej i integracyjnej, a dr hab. prof. APS Bernadeta Szczupał skupiła swoje wystąpienie wokół tematyki osób starszych we współczesnym systemie ochrony zdrowia. Wskazała na trudności, jakie napotyka starszy człowiek próbujący podjąć leczenie w polskiej służbie zdrowia i na brak systemowych rozwiązań w tym obszarze. Dr hab. Anna Jakoniuk-Diallo wraz z dr Hanną Kubiak z Uniwersytetu Adama Mickiewicza w Poznaniu zaprezentowały wyniki swoich badań na temat społecznej perspektywy postrzegania kobiet z zespołem Turnera. Prof. dr hab. Marzenna Zaorska, reprezentująca Uniwersytet Mikołaja Kopernika w Toruniu, w swoim wystąpieniu wskazując, jak może wyglądać pedagogika specjalna w XXII wieku, zamknęła dwudniowe obrady.

Konferencji towarzyszyła wystawa fotografii „Przysłowiowe portrety”, autorstwa Matyldy i Macieja Pachowiczów, projekt fotograficzno-rysunkowy, w którym wzięły udział dzieci z Ośrodka Edukacyjno-Rehabilitacyjno-Wychowawczego w Ustroniu oraz promocja książki „Niepowtarzalni”, wydanej przez ten ośrodek. W publikacji zaprezentowano prace plastyczne uczniów z niepełnosprawnością oraz narracje ich rodziców i terapeutów odnoszące się do twórczej aktywności dzieci.

Prof. zw. dr hab. Iwona Chrzanowska oficjalnie zamknęła obrady szóstej Międzynarodowej Konferencji „Miejsce Innego we współczesnych naukach o wychowaniu”, wyrażając nadzieję na kolejne spotkanie wokół tematyki „Innego”.

Aneta Wojciechowska